

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว กรณีศึกษาจังหวัดยโสธร (Value creation for processed rice products: a case study of Yasothon Province)” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบเชิงอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และจัดทำแนวทางในการผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในจังหวัดยโสธร

ขอบเขตและวิธีการวิจัย ประกอบด้วยการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว และศักยภาพของจังหวัดยโสธรเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว โดยดำเนินการศึกษา ทบทวนนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาโครงการฯ ทั้งในระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และระดับพื้นที่ ตลอดจนการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมข้าวในพื้นที่ โครงการฯ และเงื่อนไขการพัฒนาในเชิงพื้นที่ รวบรวมสถิติข้อมูล และการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) มาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูป ข้าวในจังหวัดยโสธร

อุตสาหกรรมข้าวของประเทศไทย ประกอบด้วยการผลิตข้าว อุตสาหกรรมแปรรูปข้าว และ อุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูป แต่โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของอุตสาหกรรมแปรรูป จากข้าวเปลือกเป็นข้าวสารแล้วจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังมีน้อย ดังนั้น การต่อยอดให้ กับข้าวไทยเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตข้าวสู่ “การผลิตข้าวเชิงคุณภาพ” และ “ผลิตภัณฑ์ แปรรูปจากข้าว” นับเป็นทางเลือกที่จะทำให้ไทยก้าวพ้นจาก ผู้นำส่งออกข้าว “เชิงปริมาณ” ไปสู่การเป็น ผู้นำที่ส่งออก “ข้าวเชิงคุณภาพและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว” เพื่อเพิ่มโอกาสในการส่งออกท่ามกลาง การแข่งขันในตลาดโลกที่มีแนวโน้มรุนแรงยิ่งขึ้น

การจัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวของจังหวัดยโสธรนี้ มุ่งเน้น การเชื่อมโยงการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) ของ กระบวนการผลิตตั้งแต่แหล่งวัตถุดิบ (ต้นน้ำ) กระบวนการผลิตและแปรรูป (กลางน้ำ) ตลอดจนการ บริหารจัดการทางการตลาดเป้าหมาย (ปลายน้ำ) โดยมีระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งเป็น ตัวกลางเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน โดย **กระบวนการต้นน้ำ** มุ่งเน้นดำเนินการพัฒนาและ ปรับปรุงการผลิตข้าวคุณภาพ ปลอดภัย มีโภชนาการสูงเพื่อสุขภาพ โดยนำเอางานวิจัยและนวัตกรรม ใหม่ๆ เข้ามาดำเนินการให้มากขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนการขยายเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิ อินทรี และจัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศข้าวอินทรีย์ **กระบวนการกลางน้ำ** มุ่งเน้นดำเนินการ สนับสนุนให้สถาบันการเงิน ปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำระยะสั้น ให้กับสหกรณ์การเกษตร/กลุ่มผู้ผลิตข้าว

เพื่อการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาแปรรูปและจำหน่าย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สนับสนุนให้นำความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่แล้ว มาสร้างมูลค่าเพิ่มและคุณค่าเพิ่มจากการแปรรูปข้าว และสนับสนุนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าข้าวที่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค และสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ **กระบวนการปลายน้ำ** มุ่งเน้นดำเนินการสนับสนุนการเพิ่มช่องทางการตลาดในทุกกระดับ สนับสนุนให้ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านการตลาดที่จะนำมาวางแผนการผลิตและการตลาด และประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้ผู้บริโภคมีความเข้าใจข้าวอินทรีย์อย่างถูกต้อง เห็นถึงคุณค่า และประโยชน์ของข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการจากผู้บริโภค

สำหรับแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันจะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐในการผลักดันการพัฒนาเชิงพื้นที่ การวางแผนการใช้พื้นที่/ที่ดิน เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม การขยายฐานการผลิตอุตสาหกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน Good Manufacturing Practice (GMP) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการค้าและการลงทุนของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว เช่น การพัฒนาเครือข่ายคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ ศูนย์กระจายสินค้าที่เชื่อมโยงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น